

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

КОЗЮПА Олена Адамівна

УДК 35207-044.337”364”:32.019

**ІНСТИТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСІВ КОМУНІКАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РЕФОРМИ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

Спеціальність 23.00.02 – політичні інститути та процеси

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата політичних наук

Луцьк–2024

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано на кафедрі політології та публічного управління Волинського національного університету імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор політичних наук, професор
Бортніков Валерій Іванович,
Волинський національний університет імені Лесі
Українки, професор кафедри політології та
публічного управління.

Офіційні опоненти: доктор політичних наук, професор
Ротар Наталія Юріївна,
Чернівецький національний університет імені
Юрія Федьковича, професор кафедри політології
та державного управління;

доктор політичних наук, професор
Малиновський Валентин Ярославович,
Луцький національний технічний університет,
професор кафедри соціогуманітарних технологій.

Захист відбудеться 14 червня 2024 р. о 12⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 32.051.09 у Волинському національному університеті імені Лесі Українки за адресою: 43025, Волинська область, м. Луцьк, просп. Волі, 13 (конференц зал).

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Волинського національного університету імені Лесі Українки (43025, м. Луцьк, вул. Винниченка, 30 А) та за покликанням <https://ra.vnu.edu.ua/spetsializovani-vcheni-rady/spetsializovana-vchena-rada-d-32-051-09/kozyura-olena-adamivna/>.

Автореферат розіслано «13» травня 2024 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Є. В. Вознюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Місцеве самоврядування становить підвалини сучасної демократії. Депутати місцевих рад представляють інтереси населення територіальних громад. Водночас вони є репрезентантами регіональних політичних еліт, вплив яких на розвиток політичного процесу разом із поглибленням реформи місцевого самоврядування в Україні щороку зростає. Реформа децентралізації, як одна із найуспішніших за роки незалежності, залишається пріоритетом для українського суспільства і в наступні роки.

Легітимність та авторитет місцевих рад зумовлено наявністю в них ефективних каналів і механізмів комунікації з суб'єктами суспільних відносин, відкритістю та прозорістю прийняття більшості рішень, наявністю засобів контролю з боку громадськості, колегіальним характером діяльності тощо. Загалом інституалізація процесів комунікації місцевих рад із суб'єктами суспільно-політичних відносин в Україні є віддзеркаленням шляхів формування сучасної парадигми політики регіонального розвитку.

Змістовні характеристики комунікативної діяльності органів місцевого самоврядування в Україні загалом та на Волині зокрема, зазнали суттєвих змін і новацій у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України. Це пов'язано з географічним розташуванням Волинської області, перетворенням її на логістичний хаб допомоги ЗСУ, регіонам, що найбільше постраждали від війни, прийому значної кількості внутрішньо переміщених осіб, релокованих підприємств тощо. Значну роль в організації зміцнення обороноздатності країни, захисту кордонів області, координації діяльності благодійних та волонтерських організацій, міжнародного співробітництва тощо, відіграє Волинська обласна рада.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію виконано в межах науково-дослідницької теми кафедри політології та публічного управління ВНУ імені Лесі Українки: «Інституційні зміни процесу демократичної трансформації в Україні: Волинь» (номер державної реєстрації – 0119U002221).

Об'єкт дослідження – теоретико-методологічні та практично-політичні аспекти аналізу процесів комунікації в діяльності органів місцевого самоврядування в Україні.

Предмет дослідження – інституалізація процесів комунікації органів місцевого самоврядування в Україні в умовах реформи децентралізації.

Мета і завдання дослідження – аналіз та систематизація процесів розвитку інституційної структури, форм і механізмів комунікації органів місцевого самоврядування з громадянами та іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин в умовах реформи децентралізації в Україні на прикладі Волинської обласної ради.

Реалізація мети передбачає виконання таких *завдань*:

- охарактеризувати основні теоретико-методологічні підходи дослідження феномену комунікації суб'єктів суспільно-політичних відносин;
- визначити методологію аналізу процесів інституалізації суб'єктів комунікації в Україні в умовах децентралізації;
- з'ясувати ступінь наукового розроблення проблеми дослідження в науковій літературі;
- розкрити зміст нормативно-правової бази процесів комунікації органів публічної влади та громадськості в умовах реформи децентралізації;
- здійснити аналіз та з'ясувати специфіку інституційної структури комунікації Волинської обласної ради з суб'єктами суспільних відносин;
- визначити напрями діяльності Волинської обласної ради в питаннях координації роботи органів публічної влади, інституцій громадянського суспільства на місцевому, загальнодержавному та міжнародному рівнях у контексті розвитку громад і територій, місцевої демократії, відновлення інфраструктури та економіки України загалом, що постраждала внаслідок російсько-української війни;
- здійснити систематизацію форм діяльності депутатського корпусу обласної ради в умовах збройної агресії РФ проти України;
- узагальнити досвід комунікації Волинської обласної ради з волонтерським рухом;
- визначити головні напрями співпраці Волинської обласної ради з європейськими партнерами.

Методи дослідження. Успішна реалізація мети і завдань дисертаційної роботи зумовили використання низки принципів, підходів, методів пізнання та організації наукового дослідження. *Принцип об'єктивності* передбачає здобуття достовірної інформації, заперечує свідоме викривлення та ігнорування фактів, довільне трактування перебігу політичних процесів в Україні без їх належного наукового обґрунтування. *Принципи системності та комплексності* передбачають аналіз місцевого самоврядування як складної системи організації публічної влади, що інтегрує територіальні громади на засадах спільних інтересів і демократії в певну цілісність. Відповідно його ґрунтовний аналіз можливий лише за умови комплексного підходу, що передбачає багаторівневий *міждисциплінарний підхід*.

Інституційний підхід та *структурно-функціональний аналіз* сукупно дали змогу розкрити характер зв'язків між елементами структури суспільних відносин та інститутами політичної системи України, а також розкрити зміст функціональних ролей окремих публічних інститутів у системі центральних і місцевих органів влади, виявлення цілого та його частин у загальній системі політичних відносин і комунікації.

Використання в роботі *процесуального аналізу* сприяло вивченню динаміки політичних процесів, логічної зумовленості їх етапів, зміни форм та

механізмів комунікації органів публічної влади, рівня суспільно-політичної активності українських громадян. *Соціокультурний підхід* спонукав до акцентування уваги на соціально-політичних умовах функціонування органів публічної влади та інституцій громадянського суспільства з урахуванням їх національно-культурної специфіки. Такий метод розширив пізнавальні можливості аналізу українського соціокультурного простору в контексті виявлення механізмів впливу політичної культури на прийняття рішень і форми комунікації суб'єктів суспільно-політичних відносин на центральному, регіональному та місцевому рівнях.

За допомогою методів *аналізу* та *синтезу* стало можливим дослідження окремих аспектів проблеми комунікації публічної влади та громадськості як складових елементів загальної системи управління політичними процесами. За *проблемно-хронологічним методом* сформовано розділи роботи і згруповано їх матеріал. Цей метод дав змогу простежити послідовність дій органів центральної та місцевої влад, їх представників у сфері державного управління та місцевого самоврядування в хронологічній послідовності під час розв'язання нагальних проблем реалізації завдань реформи децентралізації та організації роботи в умовах війни.

Методи *систематизації* та *класифікації* стали інструментом впорядкування багатьох комунікативних практик депутатів Волинської обласної ради на міжособистому, регіональному, загальнодержавному та міжнародному рівнях. Метод *case study* уможливив накопичення емпіричного матеріалу з метою його подальшого аналізу, оброблення та узагальнення: за його допомогою розглянуто приклади комунікації депутатського корпусу рад, пов'язаних з процесами організації управління на місцях в умовах децентралізації.

Наукова новизна дослідження полягає в постановці проблеми, а також способах реалізації творчого задуму – комплексного аналізу процесів інституалізації засобів комунікації Волинської обласної ради з суб'єктами публічної влади, інституціями громадянського суспільства та громадянами в умовах реформи децентралізації.

Уперше:

– здійснено комплексний аналіз нормативно-правової бази та інституційної структури процесів комунікації Волинської обласної ради з органами публічної влади і громадськістю на відповідність засадам транспарентності та європейським стандартам. Доведено, що комунікація обласної ради загалом відповідає вимогам ЄС, зокрема Європейської хартії місцевого самоврядування. Водночас, продовження та поглиблення адміністративно-територіальної реформи в Україні потребує подальшого унормування на конституційному рівні. Чинником, що вносить суттєві корективи та впливає на характер комунікації органів місцевого самоврядування в Україні є російська збройна агресія;

– систематизовано форми, канали та механізми комунікації Волинської обласної ради з громадськістю, суб'єктами публічних відносин, інституціями громадянського суспільства тощо в умовах реформи децентралізації та російсько-української війни. Доведено, що основними формами комунікації є: діяльність постійних комісій ради; виконання регіональних програм і проєктів; прийняття регуляторних актів; звернення обласної ради до вищих та центральних органів влади; запити депутатів обласної ради; діяльність консультативно-дорадчих органів ради (тематичних/тимчасових комісій та рад); звернення громадян; робочі зустрічі депутатів з громадськістю на місцях; комунікація з представниками міжнародних організацій, установ та бізнесу тощо;

– досліджено діяльність вищого представницького органу Волині в умовах російсько-української війни. Зміна форм діяльності депутатів, що спрямована на захист Вітчизни, еволюціонувала від звернень до світової спільноти, вищих і центральних органів влади України, де засуджувалися дії російських окупантів, перегляду бюджету області на користь завдань оборони, до організації практичної допомоги ЗСУ на фронті й в тилу шляхом організації збору та передання військовим необхідного матеріально-технічного обладнання, продуктів, медикаментів та ін., активізації волонтерського руху, влаштування внутрішньо переміщених осіб, лікування та реабілітації воїнів, що повернулися з фронту, вшанування героїв та ін.

Поглиблено:

– знання щодо форм кооперації органів місцевого самоврядування, державних установ та організацій, інституцій громадянського суспільства в реалізації політики регіонального розвитку, зокрема через участь і сприяння роботі таких інституцій, як Агенція регіонального розвитку Волинської області, Асоціація міст України, Координаційна рада з питань місцевого самоврядування при голові Волинської обласної ради тощо;

– уявлення про перспективи подальшого реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що передбачає: вдосконалення бюджетного фінансування шляхом вдосконалення податкової політики держави; досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації; створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень тощо.

Набули подальшого розвитку:

– дослідження інституційних форм координації діяльності влади та суспільства в контексті підтримки та заохочення громадської ініціативи і творчості, спрямованих на організацію допомоги військовим і людям, які постраждали внаслідок дій російських окупантів. Серед них: створення

громадських фондів, логістичних центрів гуманітарної допомоги, спортивних змагань, велопробігів, творчих конкурсів і виставок з метою збору благодійних коштів та ін.;

– аналіз діяльності органів публічної влади Волинської області в питаннях налагодження конструктивної співпраці з європейськими партнерами, реалізації міжнародних програм, проектів і платформ тощо. Йдеться про Європейську асоціацію місцевої демократії *ALDA*, програми *USAID* «Підвищення ефективності роботи та підзвітності органів місцевого самоврядування» («ГОВЕРЛА»), «Рада: наступне покоління», а також програму Ради Європи «Посилення доброго демократичного врядування і стійкості в Україні», «Ініціативу трьох морів» або «Тримор'я» та ін.

Теоретичне і практичне значення наукової роботи. Окремі теоретичні положення та висновки дисертації можуть бути використані в процесі подальшого наукового розроблення комунікативної діяльності органів публічного управління України в умовах поглиблення реформи децентралізації, пошуку ефективних каналів участі громадян у здійсненні справжнього народовладдя. Матеріали дисертації можна використати в процесі викладання курсів з політології, державного управління, регіональних студій та інших суспільних дисциплін. Висновки та рекомендації дисертації можуть бути корисними і в практично-політичній діяльності органів публічної влади в Україні, спрямованих на підвищення ефективності їх роботи на місцях.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертаційної роботи апробовано на міжнародних та вітчизняних конференціях та інших наукових зібраннях. Серед них: II Міжнародна науково-практична конференція аспірантів і студентів «Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє» (Луцьк, 2008 р.); V Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих науковців «Європейська та євроатлантична інтеграція і транскордонне співробітництво» (Луцьк, 2008 р.); X Політологічні читання імені професора Богдана Яроша (Луцьк, 2021 р.); XI Політологічні читання імені професора Богдана Яроша (Луцьк, 2022 р.); XII Політологічні читання імені професора Богдана Яроша (Луцьк, 2023 р.); науково-методичний семінар «Розбудова української державності в сучасному науковому дискурсі» (Луцьк, 2023 р.); VII Міжнародна науково-практична конференція «Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи в контексті російсько-української війни» (Ужгород, 2022 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Розвиток громадянського суспільства в умовах воєнного часу» (Київ, 2023 р.); Міжнародна конференція «Світоглядна освіта молоді в умовах сучасних викликів» (Треті академічні читання імені Романа Арцишевського (Луцьк, 2023 р.).

Дисертацію обговорено та рекомендовано до захисту на засіданні кафедри політології та публічного управління ВНУ імені Лесі Українки.

Публікації. За матеріалами дослідження опубліковано п'ять статей у фахових виданнях України, що внесені до міжнародних наукометричних баз та дев'ять тез у матеріалах конференцій, що додатково відображають результати дослідження.

Структура та обсяг дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів (дев'ять підрозділів), висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи складає 205 сторінок, із них 151 сторінка – основний текст, список використаних джерел – 280 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми дослідження, її об'єкт та предмет, визначено мету і завдання, охарактеризовано методи дослідження, розкрито наукову новизну і практичне значення наукової роботи, апробацію основних положень дисертації, її структуру та обсяг.

У **першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження»** здійснено аналіз концептуальних засад феномену комунікації як суспільного явища, розкрито методологію дослідження процесів інституалізації суб'єктів комунікації в умовах децентралізації, а також з'ясовано рівень висвітлення проблеми дослідження в науковій літературі.

У підрозділі 1.1 *«Концептуалізація феномену комунікації як суспільного явища»* розкрито зміст основних теоретичних підходів до поняття «комунікація», розкрито специфіку комунікації суб'єктів суспільно-політичних відносин в умовах інформаційної відкритості.

У науковому дискурсі, що послуговується поняттям «комунікація», виділяють декілька напрямів або підходів пояснення її сутності, зокрема: інструменталістський (М. Маклюен), інформаційно-кібернетичний (Н. Вінер, К. Шенон), феноменологічний (Ф. Brentano, Е. Гуссерель, А. Шюц, П. Бергер, Н. Луман та ін.), екзистенційно-діалогічний (М. Гайдеггер, М. Бубер, Ж.-П. Сартр, Е. Фромм та ін.), семіотично-нарративний (В. Гумбольдт, Ч. Пірс, Р. Барт, К. Леві-Строс, Ж. Дельоз та ін.), дискурсивно-консенсусний (К. Апель, Ю. Габермас) тощо.

Зі свого боку у межах теорії політичної комунікації виділяють шість фундаментальних підходів: системний, лінгвістичний, символічний, функціональний, організаційний та екологічний.

Аналіз підходів щодо пояснення сутності понять «комунікація» і «політична комунікація», розкриває їх багатогранну сутність і водночас показує, що на практиці жодна з наявних теоретичних моделей комунікації в «чистому» вигляді не застосовується. В реальному житті неможливе послідовне відтворення ні одного із сконструйованих ученими типів комунікації, оскільки в спілкуванні суб'єктів суспільних відносин співіснують елементи різних типів взаємодій. Разом з тим їх теоретичне розмежування

надає можливість з'ясувати, до якого із типів комунікації тяжіє суб'єкт у певній конкретно-історичній ситуації.

Комунікація суб'єктів суспільно-політичних відносин в умовах демократії вписується в контекст сучасних практик т. зв. «доброго адміністрування (*good administration*)», що є складовою більш широкого поняття «добре управління (*good governance*)».

У підрозділі 1.2 *«Методологія дослідження процесів інституалізації суб'єктів комунікації в контексті реформи децентралізації в Україні»* здійснено аналіз змісту понятійно-категоріального апарату, підходів і методів дослідження.

Предметом наукового аналізу стали такі поняття як «місцеве самоврядування», «децентралізація», «інституалізація», «волонтерство», «внутрішньо переміщені особи», «транспарентність» тощо. Сучасна динаміка суспільно-політичних процесів і демократичного розвитку в Україні дає підстави говорити про формування нових конструктів інституційної співпраці, що можна закласти в основу державної політики. Так, аналіз понять «волонтерство» та «внутрішньо переміщені особи» через призму процесів їх становлення та розвитку доводять, що волонтерство, як діяльність і суспільний рух, перебуває в стадії інституалізації та відповідної правової регламентації. Аналогічні процеси відбуваються і з внутрішньо переміщеними особами, щоправда їх інституалізація відбувається у формі специфічної соціальної групи.

У підрозділі 1.3 *«Аналіз проблеми дослідження в науковій літературі»* простежено стан вивчення проблеми комунікації суб'єктів суспільно-політичних відносин в сучасних умовах у працях зарубіжних і вітчизняних учених.

Комунікація, як іманентно присутня властивість існування суспільства і як наукова проблема, є предметом аналізу дослідників багатьох спеціальностей та наукових напрямів, зокрема, соціологів, політологів, психологів, істориків та ін. Значний внесок у її розвиток внесли такі західні вчені, як П. Бергер і Т. Лукман, Ж. Бодріяр, Б. Вайнгест, Дж. Воллес, Ю. Габермас, С. Гантингтон, Е. Гідденс, В. Гофмайстер, К. Крос і Р. Гакет, Н. Луман, М. Маклюен, Д. Норт, В. Парсонс, Й. Тезінг, П. Штомпка, А. Шюц та ін.

Теоретичні та практично-політичні аспекти комунікації органів місцевого самоврядування та інших суб'єктів соціальних відносин, специфіка її здійснення в сучасних умовах, є предметом аналізу таких вітчизняних вчених, як В. Андрющенко, О. Бажинова, О. Батанов, О. Баранов, Н. Бойко, В. Бурлачук, О. Висоцька, Л. Климаська, М. Ковальчук, Л. Кочубей, В. Куйбіда, В. Ладиченко, М. Лендсьєл, А. Ліпкан і М. Дімчогло, О. Майборода, М. Наумова, Д. Павлов, Ю. Панейко, Т. Панченко,

В. Погорілко, Ю. Половинчак, К. Ровінська, Н. Ротар, З. Сірук, М. Токар, Ю. Шайгородський, О. Шульга та ін.

Інформаційна відкритість і транспарентність як умови комунікації в суспільствах з демократичним політичним режимом, специфіка їх реалізації в Україні, стали предметом наукового аналізу вітчизняних вчених, зокрема таких як: Е. Афонін, В. Бондаренко, Л. Городенко, С. Єсімов, А. Зуйковська, Г. Кириченко, О. Кудіна, Л. Налівайко, М. Романов, О. Сушій, М. Пашковська, В. Пилаєва, Г. Почепцов, Є. Тихомірова та ін.

Окремі аспекти розвитку інституту місцевого самоврядування у Волинській області висвітлено в публікаціях українських дослідників, С. Байрака, В. Бортнікова, А. Бортнікової, В. Мельник, М. Находа, О. Стемковської, О. Харитонюк та ін. В публікаціях В. Малиновського найбільш повно досліджено процес реформування місцевого самоврядування й територіальної організації влади на Волині, а також здійснено аналіз місцевих виборів.

Огляд наукової літератури довів, що теоретичне осмислення таких феноменів як комунікація, місцеве самоврядування, децентралізація тощо, отримали в науковій літературі достатньо повне висвітлення. Натомість поза увагою дослідників практично залишається аналіз інституалізації форм комунікативної діяльності органів місцевого самоврядування, зокрема Волинської обласної ради, в умовах децентралізації та російсько-української війни.

У другому розділі **«Нормативно-правова база та інституційна структура процесів комунікації органів публічної влади в Україні»** здійснено аналіз та визначено зміст нормативно-правової бази процесів комунікації органів публічної влади в умовах реформи децентралізації в Україні, охарактеризовано інституційну структуру комунікації Волинської обласної ради з громадськістю та іншими суб'єктами суспільних відносин.

У підрозділі 2.1 *«Нормативно-правова база процесів комунікації органів публічної влади в умовах реформи децентралізації»* доводиться, що діяльність органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації регламентується законами України, постановами уряду, указами Президента України, розпорядчими документами Кабміну, органами публічної влади та управління, рішеннями місцевих рад та наказами державних (військових) адміністрацій включно.

Окрему групу документів складають акти, що унормовують процеси забезпечення відкритості та гласності в роботі органів публічної влади, участі громадськості в справах держави та суспільства на усіх рівнях. Збройна агресія РФ проти України спонукала до прийняття низки правових актів, спрямованих на регламентацію життєдіяльності суспільства в умовах війни, допомозі людям, які постраждали внаслідок дій російських окупантів, організацію допомоги ЗСУ тощо.

У підрозділі 2.2 *«Інституційна структура комунікації Волинської обласної ради з суб'єктами суспільних відносин»* розкрито зміст розгалуженої структури інститутів, форм і механізмів комунікації Волинської обласної ради з суб'єктами суспільно-політичних відносин різного рівня та населенням.

Ефективність комунікації Волинської обласної ради зумовлює використання нею різноманітних форм, механізмів і каналів комунікації з органами публічної влади та інституціями громадянського суспільства на усіх рівнях, чому, зокрема, сприяє наявність в раді таких демократичних інститутів, як постійні і тимчасові комісії, погоджувальні ради, депутатські фракції і групи та ін. Налагоджена система обліку публічної інформації дає змогу надавати потрібну інформацію та своєчасно відповідати на запити громадян і юридичних осіб, інформувати громадськість про діяльність ради, її керівництва, депутатського корпусу тощо. Відкритість і гласність роботи представницького органу краю забезпечується завчасним оприлюдненням проєктів його рішень на вебсайті ради з метою їх громадського обговорення та внесення пропозицій. Важливим документом, який регулює діяльність рад, є їх регламент. Значний комунікативний потенціал депутатського корпусу реалізується під час особистих зустрічей депутатів і керівництва ради з населенням, що відбуваються під час робочих поїздок депутатів.

У третьому розділі **«Реалізація механізмів комунікації Волинської обласної ради в умовах збройної агресії РФ проти України»** розкриваються питання практичної реалізації механізмів комунікації Волинської обласної ради з суб'єктами суспільних відносин в умовах збройної агресії РФ проти України, що збіглася в часі з реформою децентралізації.

У підрозділі 3.1 *«Діяльність обласної ради в питаннях координації роботи місцевого самоврядування з органами державної влади, інституціями громадянського суспільства та міжнародними структурами»* розглядається діяльність Волинської обласної ради, спрямована на інтеграцію вітчизняних та міжнародних установ у контексті організації відповідей на виклики російсько-української війни та повоєнного відновлення.

Потреба координації роботи органів місцевого самоврядування, державної влади і громадськості на регіональному та субрегіональному рівнях зумовили виникнення в Україні як нових інституцій і форм комунікації, так і активізацію традиційних. Йдеться про Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентові України, Національну раду з відновлення України від наслідків війни, Всеукраїнську Асоціацію об'єднаних територіальних громад, Українську асоціацію обласних і районних рад, Агенцію регіонального розвитку, Координаційну раду з питань місцевого самоврядування при голові обласної ради, а також участь у реалізації міжнародних проєктів. Зокрема, швейцарсько-українському «Згуртованість та регіональний розвиток України» (UCORD), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Підвищення ефективності роботи і підзвітності органів місцевого самоврядування»

(«ГОВЕРЛА») та «Рада: наступне покоління», включення Волинської обласної ради до Європейської асоціації місцевої демократії *ALDA* тощо.

У підрозділі 3.2 «*Організаційна діяльність депутатів обласної ради в умовах збройної агресії РФ проти України*» здійснено аналіз діяльності депутатів обласної ради у зміцненні обороноздатності країни, допомозі населенню, яке постраждало від наслідків війни. Доведено, що головні зусилля ради спрямовано на допомогу ЗСУ, добровольчим формуванням, силам територіальної оборони тощо шляхом їх матеріально-технічного та гуманітарного забезпечення, моральної та психологічної підтримки тощо.

У підрозділі 3.3 «*Досвід комунікації депутатського корпусу обласної ради з волонтерським рухом*» узагальнено напрями та форми роботи обласної ради з благодійними фондами, організаціями та окремими волонтерами в умовах воєнного стану. На багатьох фактах засвідчено, що Волинська обласна рада проводить чималу роботу щодо розвитку волонтерського руху на Волині, докладаючи багато зусиль до координації її діяльності не лише в масштабах країни, а й за її межами. Депутати вищого представницького органу краю є активними реципієнтами волонтерської допомоги, її розподілення та спрямування тим, хто її найбільше потребує.

У підрозділі 3.4 «*Співпраця Волинської обласної ради з європейськими партнерами*» визначено головні напрями комунікації ради з установами та організаціями ЄС, суб'єктами міжнародних програм і проектів, гуманітарними недержавними установами, бізнес-партнерами тощо. Серед них: Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи, міжнародний волонтерський фонд «*ASOCIATIA ROUND TABLE 20 BOTOSANI*», волонтерський центр м. Гамбург «*ASB Ortsverband Hamburg-Mitte e.V.*», компанія *Nestlé*, Фламандський уряд Королівства Бельгія та Бельгійський Червоний Хрест Фландрії, польські парламентарі Сейму Республіки Польща та ін. Зокрема, нову програму транскордонного співробітництва між Україною та Польщею *Interreg NEXT* Польща–Україна Європейською Комісією затверджено на період до 2027 р. Специфіку цієї діяльності визначали чинники процесів євроінтеграції, реформи децентралізації та російської військової агресії.

У **Висновках** узагальнено головні ідеї дослідження. Науковий аналіз процесів комунікації Волинської обласної ради з суб'єктами суспільно-політичних відносин у досліджуваній період дав змогу зробити низку висновків.

1. Комунікація є неодмінним механізмом інтеграції соціуму. Значна кількість теоретичних підходів щодо визначення сутності комунікації як суспільного явища, засвідчує її багатовимірність та широкий спектр суджень, де акцент робиться на певній властивості комунікації, що в умовах мінливого світу має тенденцію до перманентних змін. Науковий аналіз змістовних характеристик комунікації дає змогу визначити певну парадигму уявлень і трактувань її сутності яка, зокрема, включає інструменталістський,

інформаційно-кібернетичний, феноменологічний, екзистенційно-діалогічний, семіотично-нарративний, дискурсивно-комунікативний та ін. підходи. Зі свого боку аналіз політичної комунікації, що зумовлює суб'єктно-об'єктні відносини в публічній сфері, в узагальненому вигляді включає підходи, що уособлюють системний, лінгвістичний, символічний, функціональний організаційний та екологічний виміри.

Комунікація органів публічної влади в умовах демократії, що побудована на засадах транспарентності і доступності до широкого загалу, відповідає засадам т. зв. «доброго управління».

2. Методологія дослідження процесів інституалізації суб'єктів комунікації в Україні в умовах децентралізації базується на врахуванні того, що сьогодні наша держава перебуває в стані війни з притаманними цьому періоду обмеженнями. Вирішення дослідницьких завдань передбачає використання низки принципів, підходів і методів пізнання з одночасним аналізом понятійно-категоріального апарату дослідження, зокрема таких дефініцій як: «місцеве самоврядування», «децентралізація», «інституалізація», «комунікація», «волонтерство», «внутрішньо переміщені особи», «транспарентність».

Використання системного підходу, процесуального та структурно-функціонального аналізу, складовою частиною якого є дослідження процесів інституалізації, дає змогу стверджувати, що на сучасному етапі реформування місцевого самоврядування йде процес розвитку наявних суспільно-політичних інститутів і практик комунікації. Водночас спостерігається виникнення та інституалізація відносно нових форм, механізмів і процесів комунікації, де найбільш помітними є активізація розгортання волонтерського руху, впорядкування та унормування життєдіяльності внутрішньо переміщених осіб, захист кордонів та допомога ЗСУ та іншим військовим формуванням. Загалом інституалізація супроводжується процесами становлення та прийняття суспільством нових соціальних правил (законів, традицій та ритуалів), створення організаційних структур, відповідальних за виконання порядку дотримання цих правил, що складають інфраструктуру інституціолізованої поведінки, а також формуванням відносин суспільного консенсусу, що відображає згоду людей з новоствореним інституційним порядком. Тобто відбувається легітимація нових інститутів і практик, які використовують органи публічної влади та населення.

3. Аналіз наукової літератури, де розкриваються теоретичні і прикладні аспекти інституалізації процесів комунікації органів місцевого самоврядування в Україні в умовах реформи децентралізації, засвідчив існування достатньо великого масиву наукової продукції, яку можна класифікувати за окремими напрямками або кластерами. Серед них: праці зарубіжних авторів, що присвячені дослідженню феномену комунікації як суспільного явища; роботи вітчизняних вчених, де розглядаються теоретичні і

прикладні аспекти комунікації в сфері публічних відносин; література, де здійснено аналіз місцевого самоврядування та децентралізації влади в Україні в їх теоретичному та прикладному вимірах; дослідження як правило місцевих науковців, які вивчають проблему інституалізації процесів комунікації органів місцевого самоврядування через аналіз досвіду їх діяльності на державному/міждержавному, регіональному та місцевому рівнях. Доведено, що теоретичні аспекти комунікації, місцевого самоврядування та децентралізації значною мірою знайшли своє висвітлення в зарубіжній та вітчизняній літературі. Водночас вивчення проблеми інституалізації процесів комунікації органів місцевого самоврядування загалом та Волинської обласної ради, зокрема, практично перебувають на початковому етапі наукової рефлексії.

4. Аналіз нормативно-правової бази, що регламентує процеси комунікації органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні, засвідчує достатньо високий рівень правового забезпечення діяльності органів публічної влади у сфері комунікації з суб'єктами суспільно-політичних відносин і громадянами. Практичним утіленням реалізації завдань реформи місцевого самоврядування на засадах децентралізації є вдосконалення нормативної бази діяльності органів публічного управління та механізмів державного регулювання щодо взаємовідносин центру та регіонів, розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою, їх фінансової адекватності, що базується на принципі субсидіарності. Практичного виміру діяльності та налагодження ефективної комунікації з населенням надає Регламент Волинської обласної ради, зміст якого відповідно до вимог часу постійно оновлюється. Нормотворчий процес в Україні щодо забезпечення належної комунікації органів публічної влади в досліджуваній період характеризується певною структурованістю та закономірною послідовністю, що відповідає сучасним викликам. Російська збройна агресія проти України внесла відповідні корективи в характер та форми комунікації влади та громадськості, що регламентується низкою законів України та інших нормативно-правових актів.

5. Інституційна структура Волинської обласної ради є складною системою, детермінованою демократичним характером сучасного політичного режиму, характером партійно-політичної структуризації суспільства, його економічної, соціальної та етнокультурної складових. Уособленням чого є склад депутатського корпусу, структура постійних комісій та інших дорадчих структур, кількісний та якісний склад фракцій політичних партій і груп, що значно оновився в результаті місцевих виборів 2015-го та 2020-го рр.

Канали, форми, механізми, процедури комунікації Волинської обласної ради з громадськістю та іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин

характеризуються багатством форм і напрямів: запити депутатів обласної ради, регіональні програми та хід їх виконання, регуляторні акти, звернення обласної ради до вищих та центральних органів влади, діяльність постійних і конкурсних комісій, консультативно-дорадчих органів, запити та звернення громадян, комунікація з інституціями громадянського суспільства, міжнародними партнерами тощо.

Повномасштабна агресія РФ проти України накреслила в діяльності Волинської обласної ради низку нових пріоритетів та напрямів діяльності, що пов'язані із захистом Вітчизни, підтримкою військових, вимушених переселенців тощо, що вимагало створення відповідних інституційних форм комунікації.

6. Запорукою успішної діяльності органів місцевого самоврядування в Україні є координація та узгодження спільних дій з іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин на всіх рівнях – від місцевого, загальнодержавного, до міжнародного. Аналіз та систематизація діяльності Волинської обласної ради в питаннях координації роботи органів місцевого самоврядування різних рівнів дали змогу визначити декілька напрямів. Зокрема: активізація та оновлення діяльності традиційних форм та інститутів комунікації органів публічної влади та інституцій громадянського суспільства відповідно до вимог та викликів сучасності; створення нових інституцій на центральному та місцевому рівнях, що опікуються проблемами місцевого та регіонального розвитку; активна участь у реалізації міжнародних програм і проектів щодо розвитку місцевої демократії, економічного та соціокультурного розвитку; інтеграція органів місцевого самоврядування Волині до міжнародних структур; організація допомоги ЗСУ та іншим військовим формуванням, внутрішньо переміщеним особам, а також українським містам і територіям, що зазнали руйнувань під час ворожих бомбардувань тощо.

7. Фактично з перших днів російсько-української війни депутатський корпус Волинської обласної ради взяв активну участь в організації захисту країни від російських окупантів. Зосередження величезного контингенту російських військ на кордонах України не залишали сумнівів щодо планів ворога. Тому ще до початку повномасштабної агресії обласна рада здійснила низку заходів щодо підготовки до війни, що передбачали перегляд бюджетного фінансування в напрямі його збільшення на потреби оборони. Також рада прийняла низку заяв до керівництва країни та світової спільноти щодо введення воєнного стану та визнання РФ країною-агресором.

Початок повномасштабної агресії РФ проти України накреслив в її діяльності нові напрями, що спрямовані на організацію господарського, соціального та культурного життя краю в умовах воєнного стану. Особливу увагу при цьому приділено створенню безпечних умов для роботи та навчання, життя та здоров'я населення загалом. Водночас головні зусилля ради

спрямовані на зміцнення обороноздатності країни, організацію виробництва відповідної промислової продукції, забезпечення військових необхідним матеріальними ресурсами та сучасними технічними засобами ведення війни, продуктами та медикаментами та ін., що зі свого боку спонукало депутатів до організації їх виробництва та пошуку в широких масштабах. Складовою частиною роботи депутатського корпусу ради є піклування про внутрішньо переміщених осіб та інших соціально вразливих категорій населення, кількість яких з початком війни на території області значно збільшилася. Відповідно лєвова частка зусиль депутатського корпусу спрямована на організацію волонтерської допомоги усім, хто її потребує.

8. Російсько-українська війна розкрила нові можливості та перспективи розвитку волонтерського руху в Україні, що засвідчив свою ефективність ще на перших етапах російської збройної агресії, починаючи з 2014 р. Слабкість української держави та її збройних сил спонукали волонтерів знаходити нові можливості та ресурси для забезпечення фронту і воїнів усім необхідним, що зі свого боку сприяло зміцненню волонтерського руху, його диверсифікації у вигляді появи нових організацій, фондів, платформ та ініціатив, збільшенню його матеріально-фінансових можливостей тощо. Усе це так чи інакше вимагало відповідної правової регламентації, зокрема шляхом внесення належних змін до податкового кодексу, надання волонтерам певних юридичних преференцій тощо. Усе це зі свого боку сприяло інституалізації волонтерського руху в Україні, перетворенню його на потужну суспільно-політичну силу. За існування великої кількості благодійних організацій, приватних ініціатив вітчизняних та міжнародних установ та організацій, структур громадянського суспільства та церкви тощо, в діяльності Волинської обласної ради на перший план виходять функції координації, організації та контролю.

9. Визначальним чинником відносин з європейськими партнерами є конституційно закріплений курс України на євроінтеграцію, її прикордонний статус, досвід функціонування українсько-польського транскордонного регіону, інтенсивні торгово-економічні та культурні зв'язки з Республікою Польща та окремими країнами ЄС тощо. Співпрацю депутатського корпусу Волинської обласної ради з представниками європейських країн на рівні уповноважених осіб і делегацій, представників ділових кіл і бізнесу визначають різні форми інституційної взаємодії, серед яких вагоме місце займає заключення двосторонніх угод, протоколи про наміри, меморандуми, реалізація інфраструктурних проєктів різних масштабів і складності, створення міжнародної економічно-політичної платформи співпраці типу «Ініціативи трьох морів», контакти на рівні недержавних установ та організацій тощо. Виклики російсько-української війни визначили низку нових пріоритетних напрямів співпраці, серед яких, крім військово-технічної

та гуманітарної допомоги, постають завдання відновлення зруйнованої ворогом економіки країни.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, у яких відображено основні результати дослідження

Фахові видання України та наукові періодичні видання України, що включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Харчинська О. А. [Козюпа О. А.]. Участь громадськості у здійсненні транскордонної співпраці (на прикладі Єврорегіону «Буг»). *Історико-політичні проблеми сучасного світу*: зб. наук. статей. Чернівці: Рута. 2009. Т. 19–20. С. 288–294. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/144951973.pdf>. (Індексується в базах: DOAJ, Index Copernicus, ERIH PLUS, Scilit, Sherpa Romeo).
2. Бортніков В. І., Козюпа О. А. Інституційна структура Волинської обласної ради. *Вісник Львівського університету: філософсько-політологічні студії*. 2022. Вип. 44. С. 155–162. URL: <http://www.fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/2022-44>. (Індексується в базі Index Copernicus International) (внесок авторки 60 %).
3. Козюпа О. А. Форми комунікації Волинської обласної ради з країнами Європейської Співдружності у 2021–2023 рр. *Літопис Волині*: всеукр. наук. часопис. 2023. Число 29. С. 194–198. URL: <http://litopys.volyn.ua/index.php/litopys/issue/view/15>. (Індексується в базі Index Copernicus).
4. Козюпа О. А. Структурні характеристики процесів комунікації політичної влади та громадськості в умовах відкритості. *Регіональні студії*. 2023. Вип. 35. С. 76–81. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/index.php/35>. (Індексується в базі Index Copernicus International).
5. Козюпа О. А. Форми участі Волинської обласної ради в організації відсічі російським агресорам. *Регіональні студії*. 2024. Вип. 36. С. 112–118. URL: <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/index.php/36>. (Індексується в базі Index Copernicus International).

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Харчинська О. А. [Козюпа О. А.]. Політичні домінанти становлення транскордонного співробітництва. *Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє*: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. асп. і студ. (16–17 квіт. 2008 р.). У 2-х т. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин, держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2007. Т. 1. 362 с.

2. Харчинська О. А. [Козюпа О. А.]. Європейський досвід складання транскордонної співпраці в умовах єврорегіонів та пріоритети для України. *Європейська та євроатлантична інтеграція і транскордонне співробітництво*: тези доп. V Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. і молодих науковців, Луцьк, 15–16 трав. 2008 р.: в 2-х т. / за ред. В. Й. Лажніка і С. Ф. Федонюка. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин, нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2008. Т. 2. 312 с.

3. Харчинська О. А. [Козюпа О. А.]. Транскордонна співпраця України та Польщі в європейському контексті (на прикладі Єврорегіону «Буг»). *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Політологія. Соціологія. Філософія*. Вип. 9 / редкол.: М. Вегеш (гол. ред.), В. Андрущенко, О. Бабкіна та ін. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2009. 276 с.

4. Козюпа О. А. Змістовні характеристики поняття «транспарентність» у контексті комунікативної взаємодії. *Політологічні читання імені професора Богдана Яроша*: зб. наук. пр. / за заг. ред. В. І. Бортнікова, Я. Б. Яроша. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. Вип. 10. С. 44–49.

5. Козюпа О. А. Структурні характеристики Регламенту Волинської обласної ради. *Політологічні читання імені професора Богдана Яроша*: зб. наук. пр. та навч.-метод. праць / за заг. ред. В. І. Бортнікова, Я. Б. Яроша. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. Вип. 11. С. 76–83.

6. Бортніков В., Байрак С., Козюпа О. Рефлексія Волинської обласної ради на агресію Російської Федерації проти України: міжнародний контекст. *Формат розвитку відносин України та країн Центральної Європи у контексті російсько-української війни*: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ужгород, 23 верес. 2022 р.) / Ю. Остапець, М. Палінчак (голов. редкол.); відповід. за вип.: М. Вегеш, В. Гиря. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2022. С. 227–231.

7. Козюпа О. А. Реалізація принципу відкритості у діяльності Волинської обласної ради у 2020–2021 рр. Аналітичний матеріал до звіту голови обласної ради. *Всеукраїнські політологічні читання імені професора Богдана Яроша*: зб. наук. та навч.-метод. пр. / за заг. ред. В. І. Бортнікова, Я. Б. Яроша. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. Вип. 12. С. 54–58.

8. Козюпа О. А. Юрген Габермас про зворотній бік відкритості. *Розвиток громадянського суспільства в умовах воєнного часу*: зб. матеріалів та доп. Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 22 квіт. 2023 р.). Ред. кол. А. Є. Конверський (голова), О. В. Батрименко, Ф. П. Власенко [та ін.]. Київ: ВАДЕКС, 2023. С. 39–42.

9. Козюпа О. А. Волонтерство в Україні як соціальний феномен. *Світоглядна освіта молоді в умовах сучасних викликів*: зб. наук. праць. Матеріали міжнар. конф. – третіх академ. читань ім. Р. Арцишевського. 23–24 черв. 2023 р., м. Луцьк / упоряд.: Г. В. Бондаренко. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 81–84.

АНОТАЦІЯ

Козюпа О. А. Інституалізація процесів комунікації органів місцевого самоврядування в Україні в умовах реформи децентралізації. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 – політичні інститути та процеси. – Волинський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, 2024.

У дисертації здійснено аналіз та систематизацію процесів розвитку інституційної структури, форм і механізмів комунікації органів місцевого самоврядування з громадянами та іншими суб'єктами суспільно-політичних відносин в умовах реформи децентралізації в Україні на прикладі Волинської обласної ради.

У дисертації розкриваються питання діяльності обласної ради в питаннях координації роботи органів місцевого самоврядування, форми участі депутатського корпусу ради в організації відсічі російським агресорам, узагальнюється досвід комунікації депутатського корпусу обласної ради з волонтерським рухом в умовах воєнного стану, простежуються напрями співпраці Волинської обласної ради з європейськими партнерами. Специфіку цієї діяльності визначали чинники процесів євроінтеграції, реформи децентралізації і головне: забезпечення скоординованої роботи усіх державних та самоврядних структур в умовах воєнного стану. Поряд із традиційними формами та механізмами комунікації, Волинська обласна рада сприяла виникненню та ефективній роботі новостворених інститутів, програм і проєктів, забезпечення повноцінної діяльності усіх галузей економіки, соціальної та культурно-духовної сфери краю. Значну увагу при цьому приділено питанням розгортання волонтерського руху, допомоги внутрішньо переміщеним особам із залученням міжнародних партнерів та церкви. Йдеться про прийнятні умови: житло, тепло, одяг, продукти харчування, послуги медичного обслуговування, роботу, безкоштовні юридичні послуги тощо.

Доведено, що волонтерство як діяльність і суспільний рух перебуває в стадії інституалізації та відповідної правової регламентації. Аналогічні процеси відбуваються і з внутрішньо переміщеними особами, щоправда їх інституалізація відбувається у формі специфічної соціальної групи. Головні зусилля депутатського корпусу Волинської обласної ради спрямовані на зміцнення обороноздатності країни, допомоги ЗСУ та силам територіальної оборони шляхом їх техніко-технологічного та гуманітарного забезпечення, моральної та матеріальної підтримки тощо.

Ключові слова: Україна, місцеве самоврядування, децентралізація, Волинська обласна рада, комунікація, інституалізація, російсько-українська війна.

SUMMARY

Kozyupa O. A. Institutionalization of communication processes of local self-government bodies in Ukraine under the conditions of decentralization reform. – Qualifying scientific work on rights of manuscript.

Thesis submitted for obtaining the Doctor of Philosophy degree in political sciences in the specialty 23.00.02 – political institutions and processes. – Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, 2024.

The paper analyzes and systematizes the processes of development of the institutional structure, forms and mechanisms of communication between local self-government bodies and citizens and other subjects of socio-political relations in the context of the decentralization reform in Ukraine on the example of the Volyn Regional Council.

The methodology of the processes of institutionalization study of the communication entities in Ukraine in the context of decentralization is based on the fact that today our country is actually in a transitional state from a centrally controlled form of public administration to a decentralized model of public power organization. The solution of the research tasks involves the use of a number of principles, approaches and methods of cognition with the simultaneous analysis of the conceptual and categorical apparatus of the study, in particular, such as «institutionalization», «communication», «local self-government», «decentralization», «volunteering», «internally displaced persons» and «transparency».

The institutional structure of the Volyn Regional Council is a complex system determined by the democratic nature of the existing political regime, the nature of the party-political structuring of society, its economic, social and ethno-cultural components. This is epitomized by the composition of the deputy corps, the structure of standing committees and other advisory structures, the quantitative and qualitative composition of political party factions, etc. Their dynamics is evidenced by the analysis of the results of the 2015 and 2020 local elections.

In the thesis, for the first time, there has been carried out a comprehensive analysis of the legal framework and institutional structure of the communication processes of the Volyn Regional Council with public authorities and the public in the context of the practical implementation of the general principles of transparency and compliance with European standards. It has been proved that the communication of the regional council is carried out on the basis of openness and transparency in accordance with EU requirements, in particular the European Charter of Local Self-Government. There have been also systemized forms, channels and mechanisms of communication of the Volyn Regional Council with the public, subjects of socio-political relations, civil society institutions, etc. in the context of the decentralization reform and Russian armed aggression.

The work reveals the issues of the regional council's activities in matters of coordination of the local self-government bodies work, the forms of participation of the council's deputy corps in the organization of resistance to the Russian occupiers, summarizes the experience of communication of the regional council's deputy corps with the volunteer movement, traces the directions of cooperation of the Volyn Regional Council with European partners. The specifics of this activity were determined by the factors of European integration, decentralization reform, and, most importantly, ensuring the coordinated work of all state and self-government structures under martial law. Along with traditional forms and mechanisms of communication, the Volyn Regional Council facilitated the emergence and effective operation of newly created institutions, programs, and projects, ensuring the full-fledged operation of all sectors of the economy, social, cultural and spiritual spheres of the region. Considerable attention has been paid to the development of the volunteer movement, assistance to internally displaced persons with the involvement of international partners and the church. This includes acceptable housing conditions, heat, clothing, food, medical care, employment, free legal services, etc.

It has been proved that volunteering as an activity and a social movement is in the process of institutionalization and appropriate legal regulation. Similar processes occur with internally displaced persons, although their institutionalization takes place in the form of a specific social group.

Due to the presence of a branched structure of institutions, forms and mechanisms of communication of the Volyn Regional Council with subjects of socio-political relations of various levels and the population, an appropriate level of interaction is ensured, as well as feedback between state authorities, local self-government bodies, military administrations and citizens, what makes it possible to respond to challenges in a timely manner, solve complex problems and solve important issues, optimize, as far as possible, the work of public authorities of the region in many areas, ensure economic and socio-political stability in the region.

It is shown that the main efforts of the deputy corps of the Volyn Regional Council are aimed at strengthening the country's defense capabilities, helping the Armed Forces and territorial defense forces through their technical and technological and humanitarian support, moral and material support, etc. Due to the existence of a large number of charitable organizations, private initiatives of domestic and international institutions and organizations, structures of civil society and the church, etc., the functions of coordination, organization and control come to the fore in the activities of the Volyn Regional Council.

Key words: Ukraine, local self-government, decentralization, Volyn regional council, communication, institutionalization, Russian-Ukrainian war.

Підписано до друку 03.04.2024 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Обсяг 0,9 ум. друк. арк. 0,9 обл.-вид. арк.
Наклад 100 пр. Зам. 56. Виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Шопена, 12, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.